

A. Krawiec

ROZWIĄZANIA W ZAKRESIE WSPOMAGANIA PRACY SZKOŁY WYPRACOWANE W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM JAKO ELEMENT BUDOWY POMORSKIEGO SYSTEMU JAKOŚCI EDUKACJI

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ

Warszawa 2015

Projekt graficzny i skład

Łukasz Kluz

Wykorzystano elementy projektu

Studia Kreatywnego Małgorzaty Barskiej

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2015

Udostępnianie

Ośrodek Rozwoju Edukacji

00-478 Warszawa

Aleje Ujazdowskie 28

www.ore.edu.pl

Materiał przygotowany w ramach programu *System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół*, realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Budowa efektywnego systemu wspomagania pracy szkół wymaga podejmowania działań o charakterze strategicznym. By poprawić jakość kształcenia, konieczne jest planowanie długoterminowe, dostrzeganie odroczonego w czasie efektu, przełamywanie oporów i pogodzenie się z faktem, że uzyskiwanie natychmiastowych efektów podejmowanych działań nie jest możliwe. Tylko konsekwentne działanie strategiczne pozwala na efektywne modernizowanie edukacji. Zarządzanie strategiczne wymaga też horyzontalnego myślenia o kształceniu. Należy bowiem patrzeć na cały proces edukacyjny, a nie tylko na wyrwane z kontekstu elementy. Należy również postrzegać edukację w kontekście rozwoju społecznego i gospodarczego. Takie działanie pozwala dużo lepiej wykorzystać istniejący potencjał, np. kadrowy, gospodarować dostępnymi środkami finansowymi oraz – co niezwykle istotne – skutecznie godzić różne interesy środowisk związanych z szeroką rozumianą edukacją: nauczycieli, uczniów, rodziców, pracodawców i samorządowców. Zwłaszcza rolę samorządów warto postrzegać szeroko – nie sprowadzać jej tylko do zadań wynikających z funkcji organu prowadzącego szkoły.

W tym kontekście należy odnieść się do specyficznej roli samorządu województwa, który w sposób szczególny powinien zaangażować się w wypracowywanie i wdrażanie nowych rozwiązań wspierających pracę szkół, a tym samym bezpośrednio przekładających się na jakość kształcenia. Najważniejsze zadania samorządu województwa związane z edukacją wynikają z zapisów krajowych dokumentów strategicznych oraz opracowanych w poszczególnych województwach regionalnych strategii rozwoju. Powiązanie edukacji z rozwojowymi potrzebami regionu jest jednym z trudniejszych wyzwań stojących przed władzami samorządowymi. Z jednej strony mamy ściśle ustalone w zapisach prawa oświatowego zadania gmin i powiatów, dotyczące np. organizacji szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Z drugiej zaś strony to właśnie na poziomie całego regionu dostrzegamy konkretne potrzeby związane choćby z przygotowaniem kadr wspierających doskonalenie nauczycieli zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami szkół prowadzonych przez różne samorządy lokalne. Rolą samorządu województwa jest więc nie tylko wyznaczanie kierunków rozwoju, lecz także – co często bywa dużo trudniejsze – szukanie porozumienia i pomoc w budowaniu współpracy zarówno między poszczególnymi powiatami, jak i między powiatem a gminami. Dzięki temu możliwe jest podejmowanie działań pozwalających na realizację zadań wykraczających poza kompetencje poszczególnych samorządów i służących budowie edukacyjnej spójności regionu. Samorząd województwa nie może, rzecz jasna, przejmować zadań przypisanych gminie czy powiatowi, ale powinien wspierać i inspirować inne samorządy, tak by w efekcie możliwe było osiągnięcie najważniejszego celu – harmonijnego rozwoju regionu.

Naturalną przestrzenią aktywności samorządu województwa w obszarze edukacji jest także inspirowanie wielosektorowego dialogu edukacyjnego. Bez niego nie można przygotować rzetelnej diagnozy potrzeb szkoły i dobrze zaplanować działań naprawczych; bez dialogu nie ma rzeczywistego włączenia szkoły w środowisko lokalne, nie ma społecznej oceny edukacji. Tymczasem szkoła i jej problemy to temat bardzo istotny. Jakość edukacji interesuje bowiem nie tylko odpowiedzialne za nią instytucje, jest ważna także dla każdego mieszkańca regionu. Musimy pamiętać, że właśnie jakość edukacji – dostępna, nowoczesna i efektywna oświata – to jeden z istotniejszych wskaźników jakości życia. O edukacji, jej sukcesach i

problemach trzeba więc rzetelnie rozmawiać w możliwie szerokim gronie. Do tej rozmowy należy zaprosić zarówno rodziców, jak i pracodawców oraz środowisko akademickie, a także inne podmioty, np. organizacje pozarządowe. Taki dialog powinien być prowadzony nie tylko na poziomie regionu, lecz także na poziomie każdego samorządu lokalnego. Jest to, w mojej opinii, jedna z ważniejszych dróg prowadzących do poprawy jakości edukacji, spójności i oddolnej budowy lokalnej polityki edukacyjnej – oczywiście z uwzględnieniem ram wynikających z polityki oświatowej państwa.

Samorząd województwa, odpowiedzialny za budowę i realizację strategii rozwoju regionu, ma unikalną możliwość patrzenia na edukację z bardzo szerokiej perspektywy. Taka perspektywa daje okazję oderwania się od bieżących problemów – często związanych z łataniem „dziur w dachu” – i pozwala na podejmowanie bardziej świadomych decyzji. Należy zawsze pamiętać, że edukacja jest „po coś”. Kształcimy nie tyle dla samej przyjemności uczenia, ale po to, by kolejne pokolenia były coraz lepiej przygotowane do funkcjonowania w społeczeństwie, by potrafiły zmieniać i unowocześniać otaczającą nas rzeczywistość. Właśnie takie myślenie przyświecało pracom nad Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Działania edukacyjne zostały wpisane w cel strategiczny zatytułowany *Aktywni mieszkańcy*. Wątki oświatowe przewijają się w kwestiach związanych z zatrudnieniem, w sferze przypisanej kształtowaniu kapitału ludzkiego i w zadaniach dotyczących dostępności do usług edukacyjnych. Takie holistyczne ujęcie podkreślono jeszcze w – bazującym na Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego – Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie aktywności zawodowej i społecznej *Aktywni Pomorzanie*. Wspólna praca przedstawicieli wielu podmiotów, instytucji i osób prywatnych nad Strategią oraz RPS *Aktywni Pomorzanie* była początkiem budowy szerokiej koalicji na rzecz pomorskiej edukacji.

W październiku 2014 r. odbyło się III Forum Pomorskiej Edukacji, tym razem poprzedzone spotkaniami w czterech subregionach, dającymi szansę na aktywne uczestnictwo wszystkich zainteresowanych osób. W ten sposób zapoczątkowany w trakcie Forum dialog edukacyjny między różnymi środowiskami już teraz przyczynia się do pełniejszej realizacji działań zapisanych w Strategii i RPS – w tym działań związanych z budową efektywnego systemu wsparcia szkół.

Istotnym elementem prowadzonego na poziomie regionu dialogu o edukacji było powołanie w 2014 r. Pomorskiej Rady Oświatowej. Uznała ona za ważne stworzenie systemu wsparcia szkoły obejmującego:

- pomoc szkole w diagnozowaniu potrzeb rozwojowych;
- doskonalenie nauczycieli zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami szkoły;
- wsparcie nauczycieli we wdrażaniu nowych metod pracy dydaktycznej w ramach sieci współpracy i samokształcenia;
- przygotowanie nauczycieli do kształtowania wśród uczniów kompetencji kluczowych i promocji wśród uczniów idei kształcenia ustawicznego;
- upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży uczestnictwa w kulturze, sporcie i rekreacji, postaw obywatelskich, proekologicznych, wpływających na budowanie więzi lokalnych i regionalnych, a także zachowania zdrowego stylu życia;

- pomoc w ewaluacji prowadzonych działań służących rozwojowi szkoły;
- tworzenie szkół referencyjnych jako miejsc wdrażania innowacji pedagogicznych, prowadzenia szkół ćwiczeń dla studentów, lekcji otwartych, staży i praktyk dla nauczycieli.

Zasady przyjęte w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 oraz w RPS *Aktywni Pomorzanie* znalazły swoje odzwierciedlenie w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020. W dokumencie tym przewidziano możliwość współfinansowania ze środków europejskich projektów dotyczących kompleksowego wsparcia szkół zgodnie z wypracowanymi wcześniej założeniami. Realizatorami projektów będą organy prowadzące szkoły i placówki. Istotne jest bowiem, by sposób wydatkowania środków europejskich służył wzmocnieniu odpowiedzialności organów prowadzących nie tylko za zapewnienie materialnego bytu placówek oświatowych, ale i za szeroko rozumianą jakość kształcenia w zarządzanych przez nich szkołach.

Prowadzone w ramach RPO WP 2014–2020 działania powinny:

- dotyczyć polityki danego organu (realizacja co najmniej 2 lata);
- wynikać z diagnozy (zarówno uwzględniającej potrzeby konkretnych szkół, jak i odnoszącej się do lokalnych i regionalnych dokumentów strategicznych);
- obejmować wsparciem zarówno uczniów, jak i nauczycieli;
- obejmować minimum 60% szkół prowadzonych przez dany organ.

Docelowo kompleksowe wsparcie szkoły powinno doprowadzić do trwałej poprawy jakości kształcenia, osiągniętej m.in. dzięki komplementarności działań skierowanych do nauczycieli z działaniami skierowanymi do uczniów, systemowej współpracy szkół z instytucjami wspomagającymi oraz utworzeniu lokalnych sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli. Wdrażanie kompleksowego wsparcia szkół będzie bazować na tzw. regionalnych ramach wsparcia przedszkoli i szkół, obejmujących m.in. ogólne zasady realizacji projektów, w tym zasady przeprowadzania diagnozy, opis poszczególnych obszarów wsparcia (rozwój u uczniów kompetencji kluczowych na rynku pracy, rozbudzanie kreatywności i innowacyjności, rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego, praca z uczniem z niepełnosprawnościami i/lub z zaburzeniami rozwoju oraz z uczniem młodszym, wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów, a także doskonalenie zawodowe nauczycieli).

Wszystkie opisane powyżej działania mają służyć jak najlepszemu wykorzystaniu środków europejskich dedykowanych edukacji dostępnych na poziomie regionów. Odpowiedzialność samorządu województwa dotyczy przede wszystkim zapewnienia komplementarności działań podejmowanych przez różne organy prowadzące oraz wsparcia rozwoju dialogu edukacyjnego, bez którego nie sposób mówić o spójności edukacyjnej w regionie. Bardzo ważna jest wspólna praca samorządu województwa z samorządami lokalnymi, nauczycielami i dyrektorami szkół, reprezentantami uczniów i ich rodziców, środowiskiem akademickim, pracodawcami oraz organizacjami pozarządowymi nad budową pomorskiego systemu jakości edukacji. Mądre wydatkowanie funduszy unijnych może przyspieszyć budowę tego systemu, a co najważniejsze może przyczyni się – poprzez wsparcie szkół – do lepszego przygotowania uczniów do radzenia sobie w dorosłym życiu, zarówno w sferze zawodowej, jak i osobistej.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl